

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 3 december 2013 (09.12)
(OR. en)**

16546/13

**Interinstitutioneel dossier:
2012/0288 (COD)**

**ENER 543
ENV 1094
ENT 317
TRANS 611
AGRI 766
POLGEN 231
CODEC 2651**

NOTA

van:	het Comité van permanente vertegenwoordigers
aan:	de Raad
nr. vorig doc.:	16543/13 ENER 541 ENV 1092 ENT 316 TRANS 609 AGRI 765 POLGEN 230 CODEC 2649
nr. Comv.:	15189/12 ENER 789 ENV 417 ENT 257 TRANS 346 AGRI 686 POLGEN 170 CODEC 2432
Betreft:	Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 98/70/EG betreffende de kwaliteit van benzine en van diesel-brandstof en tot wijziging van Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (eerste lezing) = Politiek akkoord

1. De Commissie heeft het bovengenoemde voorstel op 18 oktober 2012 ingediend. Het is gebaseerd op artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en op artikel 114 wat enkele van de voorgestelde bepalingen betreft. Het voorstel strekt tot wijziging van de richtlijn brandstofkwaliteit (98/70/EG, als gewijzigd bij Richtlijn 2009/30/EG) en van de richtlijn hernieuwbare energiebronnen (2009/28/EG) op basis van de in beide richtlijnen vervatte verplichting voor de Commissie om een verslag uit te brengen waarin het effect van indirecte veranderingen in landgebruik¹ op de emissie van broeikasgassen wordt geëvalueerd en waarin wordt nagegaan hoe dit effect kan worden geminimaliseerd, en dat, zo passend, vergezeld gaat van een voorstel².

¹ "ILUC" ("indirect land-use change").

² Artikel 7 quinquies, lid 6, van Richtlijn 2009/30/EG en artikel 19, lid 6, van Richtlijn 2009/28/EG.

2. De Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid van het Europees Parlement heeft op 11 juli over haar verslag gestemd, en vervolgens heeft het Europees Parlement in de plenaire vergadering van 9 tot en met 21 september 2013 zijn standpunt in eerste lezing aangenomen. Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft zijn advies vastgesteld op 17 april 2013; het Comité van de Regio's heeft besloten geen advies uit te brengen.
3. Het Comité van permanente vertegenwoordigers heeft de door het voorzitterschap voorgestelde compromisteksten onderzocht tijdens zijn vergaderingen van 16 oktober, 13 en 29 november 2013.
4. De gehele compromistekst van het voorzitterschap, die het resultaat is van die besprekingen, staat in de bijlage bij deze nota¹.
5. Het voorzitterschap heeft onderstreept dat in deze tekst een delicaat evenwicht is bereikt, als gevolg waarvan binnen de Raad voldoende steun moet mogelijk zijn, in afwachting van bevestiging van de definitieve standpunten van de delegaties.
6. Opgemerkt zij dat een of meer verklaringen kunnen worden ingediend om te worden opgenomen in de notulen van de Raad.
7. De Raad (TTE Energie) wordt verzocht over het voorstel een politiek akkoord te bereiken in zijn zitting op 12 december 2013, op basis van de tekst in de bijlage bij deze nota.

¹ Wijzigingen ten opzichte van het Commissievoorstel zijn aangegeven in **vetgedrukt**, en schrappingen met "[...]".

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot wijziging van Richtlijn 98/70/EG betreffende de kwaliteit van benzine en van dieselbrandstof en tot wijziging van Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 192, lid 1, en artikel 114 wat artikel 1, leden 2 tot en met 9, en artikel 2, leden 5 tot en met 7, van deze richtlijn betreft,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Na raadpleging van het Comité van de Regio's²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- 1) Krachtens artikel 3, lid 4, van Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG³ moet elke lidstaat erop toezien dat het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in alle vormen van vervoer in 2020 ten minste 10% van het eindverbruik van energie in het vervoer in die lidstaat bedraagt. Eén van de methoden waarover de lidstaten beschikken om dit streefcijfer te bereiken, naar verwachting zelfs de belangrijkste methode, is het bijmengen van biobrandstoffen.

¹ PB C 198 van 10 juli 2013, blz. 56.

² [...].

³ PB L 140 van 5.6.2009, blz. 16.

- 2) In het licht van de doelstelling van de Unie om de uitstoot van broeikasgassen verder terug te dringen en gezien de aanzienlijke bijdrage van in het wegvervoer gebruikte brandstoffen aan die uitstoot, wordt krachtens artikel 7 bis, lid 2, van Richtlijn 98/70/EG betreffende de kwaliteit van benzine en dieselbrandstof en tot wijziging van Richtlijn 93/12/EG¹ van de brandstofleveranciers geëist dat zij vóór 31 december 2020 de broeikasgasemissies gedurende de levenscyclus per eenheid van energie (de "broeikasgasintensiteit") uit brandstoffen die in de Unie worden gebruikt in wegvoertuigen, niet voor de weg bestemde mobiele machines, landbouwtrekkers, bosbouwmachines en pleziervaartuigen wanneer deze niet op zee op varen, met ten minste 6% verminderen. Het bijmengen van biobrandstoffen is een van de methoden waarover de leveranciers van fossiele brandstoffen beschikken om de broeikasgasintensiteit van de geleverde fossiele brandstoffen te verminderen.
- 3) Bij artikel 17 van Richtlijn 2009/28/EG zijn duurzaamheidscriteria vastgesteld waaraan biobrandstoffen en vloeibare biomassa moeten voldoen om in aanmerking te worden genomen voor het bereiken van de streefcijfers van de richtlijn en om recht te hebben op openbare ondersteuningsregelingen. Deze criteria omvatten eisen betreffende de minimale broeikasgasemissiereductie die door biobrandstoffen en vloeibare biomassa moet worden bereikt in vergelijking met fossiele brandstoffen. Er zijn identieke duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen vastgesteld overeenkomstig artikel 7 ter van Richtlijn 98/70/EG.
- 4) Wanneer weiland of landbouwland dat voordien bestemd was voor de productie van voedingsmiddelen, diervoeder of vezels, wordt herbestemd voor de productie van biobrandstoffen, moet nog steeds worden voldaan aan de niet aan brandstoffen gerelateerde vraag, hetzij door intensivering van de huidige productie, hetzij door elders niet-landbouwland in productie te nemen. Wanneer dit laatste het geval is, is er sprake van indirecte verandering in het landgebruik (ILUC) en wanneer dit de conversie betreft van land dat veel koolstof vasthoudt, kan dit resulteren in aanzienlijke emissies van broeikasgassen. De Richtlijnen 98/70/EG en 2009/28/EG moeten daarom bepalingen bevatten om het aspect van indirecte veranderingen in het landgebruik aan te pakken, aangezien de huidige biobrandstoffen voornamelijk worden geproduceerd uit teelten die worden verbouwd op het bestaande landbouwareaal.

¹ PB L 350 van 28.12.1998, blz. 58.

- 5) Gezien de door de lidstaten verstrekte ramingen betreffende de vraag naar biobrandstoffen en ramingen betreffende de emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik door de productie van verschillende grondstoffen voor biobrandstoffen, wordt het waarschijnlijk geacht dat de emissies van broeikasgassen ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik aanzienlijk zijn en sommige of alle broeikasgas-emissiereducties dankzij het gebruik van specifieke biobrandstoffen tenietdoen. Dit is een gevolg van het feit dat nagenoeg de volledige productie van biobrandstoffen in 2020 naar verwachting zal komen van teelten die groeien op land dat kan worden gebruikt om de voedingsmiddelen- en veevoedermarkten te voorzien. Om dergelijke emissies te verminderen moeten diverse gewasgroepen worden onderscheiden, zoals oliegewassen, granen, suikers en andere zetmeelgewassen.
- 5a) Ter voorkoming van het stimuleren van een opzettelijk verhoogde productie van verwerkingsresiduen ten koste van het hoofdproduct moeten residuen die het resultaat zijn van een productieproces dat opzettelijk voor dat doel is gewijzigd, van de definitie van "verwerkingsresidu" worden uitgesloten.**
- 6) Om zijn broeikasgasuitstoot te verminderen is er in de vervoerssector waarschijnlijk vraag naar hernieuwbare vloeibare brandstoffen. Geavanceerde biobrandstoffen, zoals gemaakt van afvalstoffen en algen, leveren een grote broeikasgasemissiereductie op, met een laag risico indirecte verandering in het landgebruik te veroorzaken, en concurreren niet rechtstreeks met landbouwland voor de voedingsmiddelen- en veevoedermarkten. Het is daarom passend een grotere productie van dergelijke geavanceerde biobrandstoffen te bevorderen aangezien die momenteel niet in grote hoeveelheid commercieel beschikbaar zijn, deels ten gevolge van de concurrentie voor overheidssubsidies met gevestigde op voedselteelten gebaseerde biobrandstoftechnologieën, **door de lidstaat uitdrukkelijk de mogelijkheid te bieden om voor dergelijke biobrandstoffen een specifiek substreecijfer vast te stellen in het kader van de verplichting ervoor te zorgen dat het aandeel energie uit hernieuwbare energiebronnen in alle vormen van vervoer in 2020 ten minste 10% van hun eindverbruik van energie bedraagt. [...]**
- 7) Om het concurrentievermogen op lange termijn van de biogebaseerde industriële sectoren te waarborgen en overeenkomstig de mededeling van 2012 "Innovatie voor duurzame groei: een bio-economie voor Europa"¹ en het stappenplan voor efficiënt hulpbronnengebruik in Europa², waarbij geïntegreerde en gediversifieerde bioraffinaderijen in het geheel van Europa worden bevorderd, moeten versterkte initiatieven in het kader van Richtlijn 2009/28/EG zo worden opgezet dat de voorkeur wordt gegeven aan grondstoffen voor biomassa die geen grote economische waarde hebben voor andere toepassingen dan biobrandstoffen.

¹ COM(2012) 60.

² COM(2011) 571.

- 7a) Door meer gebruik te maken van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen kunnen vele uitdagingen in de vervoerssector alsook in andere sectoren worden aangepakt. Het is derhalve dienstig te voorzien in extra stimulansen om het gebruik van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in de vervoerssector aan te moedigen, en ervoor te zorgen dat de vermenigvuldigingsfactoren voor de berekening van de bijdrage van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen die wordt verbruikt door geëlektrificeerd spoorvervoer en elektrische wegvoertuigen, worden verhoogd om de inzet en marktpenetratie ervan te verhogen.
- 7b) "Richtlijn 2008/98/EG inzake afvalstoffen draagt ertoe bij de EU meer tot een "recyclingmaatschappij" te maken, waarbij gepoogd wordt de productie van afval te voorkomen en afvalstoffen als grondstof te gebruiken. De afvalhiërarchie legt doorgaans een volgorde van prioriteiten vast met betrekking tot de vraag wat over het geheel genomen de beste milieuoctie in de afvalwetgeving en het afvalbeleid is. De lidstaten moeten, in overeenstemming met de afvalhiërarchie en de beoogde verwezenlijking van een recyclingmaatschappij, het gebruik van gerecycleerde materialen ondersteunen en zouden, waar dit mogelijk is, geen steun mogen verlenen aan het storten of verbranden van deze recycleerbare stoffen. Sommige grondstoffen met lage ILUC-risico's kunnen als afvalstoffen worden beschouwd. Zij kunnen echter nog wel worden gebruikt voor andere doeleinden die in de in artikel 4 van Richtlijn 2008/98/EG vastgestelde afvalhiërarchie zijn aangemerkt als een hogere prioriteit dan energietेरugwinning. De lidstaten zouden derhalve aan het beginsel van de afvalhiërarchie passende aandacht moeten besteden in stimuleringsmaatregelen ter bevordering van biobrandstoffen met een laag ILUC-risico, of in maatregelen die het in de hand werken van fraude bij de productie van deze biobrandstoffen tot een minimum moeten beperken, opdat stimulansen voor het gebruik van dergelijke grondstoffen voor biobrandstoffen niet in de weg staan van inspanningen om afval te beperken, recycling op te voeren en beschikbare bronnen efficiënt en duurzaam te gebruiken. De lidstaten kunnen maatregelen die zij in dat verband treffen, opnemen in hun verslaglegging.
- 8) De minimumdrempel voor de broeikasgasemissiereductie door in nieuwe installaties geproduceerde biobrandstoffen en vloeibare biomassa moet met ingang van 1 juli 2014 worden opgetrokken teneinde de totale broeikasgasbalans daarvan te verbeteren en verdere investeringen in installaties met lage prestaties qua broeikasgasemissiereductie te ontmoedigen. Deze verhoging van de drempel zorgt voor zekerheid voor bestaande investeringen in productiecapaciteit voor biobrandstoffen en vloeibare biomassa conform artikel 19, lid 6, tweede alinea.

- 9) Om de overgang naar geavanceerde biobrandstoffen voor te bereiden en de totale effecten van indirecte veranderingen in landgebruik in de periode tot 2020 te minimaliseren is het, zoals uiteengezet in deel A van bijlage VIII bij Richtlijn 2009/28/EG en deel A van bijlage V bij Richtlijn 98/70/EG, passend om de hoeveelheid uit voedselteelten verkregen biobrandstoffen en vloeibare biomassa die kan worden meegeteld voor het bereiken van de bij Richtlijn 2009/28/EG vastgestelde streefcijfers, te beperken, zonder het totale gebruik van dergelijke biobrandstoffen te beperken. [...]
- 10) **Een dergelijke [...]** beperking verhindert de lidstaten niet hun eigen traject te volgen teneinde te voldoen aan dit voorgeschreven aandeel van conventionele biobrandstoffen voor het bereiken van het 10 %-streefcijfer. Bijgevolg blijft de toegang tot de markt van biobrandstoffen geproduceerd in installaties die vóór eind 2013 operationeel waren, volledig open. De onderhavige wijzigingsrichtlijn doet dus geen afbraak aan de gerechtigde verwachtingen van de exploitanten van dergelijke installaties.
- 11) De geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik moeten worden verwerkt in de verslagen **van de Commissie** betreffende de broeikasgasemissies ten gevolge van het gebruik van biobrandstoffen overeenkomstig de Richtlijnen 98/70/EG en 2009/28/EG. Biobrandstoffen die worden geproduceerd met grondstoffen die niet tot extra landgebruik leiden, zoals bijvoorbeeld afvalstoffen, moeten overeenkomstig een dergelijke methodologie een zero-emissiefactor toegekend krijgen.
- 11a) **Opbrengstvermeerderingen in de landbouwsectoren door intensief onderzoek, technologische ontwikkeling en kennisoverdracht, die verder gaan dan wat zou zijn bereikt zonder productiviteitsbevorderende steunregelingen voor biobrandstoffen op basis van voor voeding of vervoeding bestemde gewassen, alsook door de teelt van een tweede eenjarig gewas op grond die voordien niet voor het verbouwen van een tweede eenjarig gewas is gebruikt, kunnen ertoe bijdragen indirecte veranderingen in landgebruik te matigen. Voor zover het resulterende ILUC-mitigatie-effect op nationaal of projectniveau kan worden gekwantificeerd, kunnen de bij deze richtlijn ingevoerde maatregelen deze productiviteitsverbeteringen weerspiegelen, zowel in termen van lagere geraamde ILUC-emissiewaarden als in termen van de bijdrage die biobrandstoffen op basis van voor voeding of vervoeding bestemde gewassen leveren aan het in 2020 te realiseren aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer.**
- 11b) **Vrijwillige regelingen spelen een steeds belangrijkere rol bij het leveren van bewijzen dat aan de duurzaamheidsvereisten van de richtlijnen brandstofkwaliteit en energie uit hernieuwbare bronnen wordt voldaan. Het is derhalve passend de Commissie ertoe te machtigen te verlangen dat met betrekking tot vrijwillige regelingen, waaronder die welke reeds door de Commissie zijn erkend overeenkomstig artikel 7 quater, lid 6, van Richtlijn 98/70/EG en artikel 18, lid 6, van Richtlijn 2009/28/EG, op gezette tijden over de activiteiten in het kader van die systemen verslag wordt uitgebracht. Die verslagen moeten worden openbaargemaakt ten behoeve van meer transparantie en een beter toezicht door de Commissie. Daarnaast zou een dergelijke rapportage de Commissie de nodige informatie verschaffen om verslag uit te brengen over de werking van de vrijwillige regelingen teneinde te bepalen wat de beste praktijk is, en, indien passend, een voorstel tot verdere bevordering daarvan in te dienen.**

- 11c) Teneinde de goede werking van de interne markt te bevorderen, is het dienstig de voorwaarden te verduidelijken waaronder het beginsel van wederzijdse erkenning van toepassing is tussen alle regelingen/systemen voor de controle van de naleving van de duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen en vloeibare biomassa als ingesteld bij Richtlijn 98/70/EG en Richtlijn 2009/28/EG.
- 11d) Hoewel biobrandstoffen op basis van voor voeding of vervoeding bestemde gewassen in het algemeen worden geassocieerd met ILUC-risico's, zijn er ook uitzonderingen. De lidstaten en de Commissie moeten de ontwikkeling en het gebruik aanmoedigen van regelingen aan de hand waarvan op betrouwbare wijze kan worden aangetoond dat een bepaalde hoeveelheid grondstoffen voor biobrandstoffen die in een bepaald project is geproduceerd, niet heeft geleid tot verplaatsing van productie voor andere doeleinden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de productie van biobrandstoffen gelijk is aan de hoeveelheid aanvullende productie die tot stand is gekomen door investeringen in verhoogde productiviteit boven een niveau dat anders zou zijn bereikt, of wanneer biobrandstoffen worden geproduceerd op grond waar zich directe veranderingen in het landgebruik hebben voorgedaan zonder significante negatieve gevolgen voor voorheen bestaande ecosysteemdiensten van die grond, met inbegrip van de bescherming van koolstofvoorraden en de biodiversiteit.
- 12) [...]
- 13) [...]
- 14) Het is passend de regels te harmoniseren voor het gebruik van standaardwaarden om een gelijke behandeling van producenten te waarborgen ongeacht waar de productie plaatsvindt. Terwijl het voor derde landen is toegestaan standaardwaarden te gebruiken, wordt van EU-producenten geëist dat zij feitelijke waarden gebruiken wanneer die hoger zijn dan de standaardwaarden of wanneer geen rapport is ingediend door de lidstaten, wat de administratieve belasting verhoogt. De huidige regels moeten daarom worden vereenvoudigd zodat het gebruik van standaardwaarden niet wordt beperkt tot de gebieden binnen de Unie die zijn opgenomen in de lijsten waarnaar wordt verwezen in artikel 19, lid 2, van Richtlijn 2009/28/EG en artikel 7 quinquies, lid 2, van Richtlijn 98/70/EG.
- 15) Aangezien de doelstellingen van deze richtlijn, namelijk een eengemaakte markt voor brandstoffen voor het wegvervoer en voor niet voor de weg bestemde mobiele machines tot stand te brengen en inachtneming van minimumniveaus van milieubescherming bij het gebruik van dergelijke brandstoffen te waarborgen, niet voldoende door de lidstaten zelf kunnen worden bereikt en derhalve beter op Unieniveau kunnen worden bereikt, kan de Unie maatregelen treffen in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel als uiteengezet in artikel 5 van het Verdrag betreffende [...] de Europese Unie. Overeenkomstig het in datzelfde artikel uiteengezette beginsel van evenredigheid gaat deze richtlijn niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.
- 16) Als gevolg van de inwerkingtreding van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie moeten de overeenkomstig de Richtlijnen 2009/28/EG en 98/70/EG aan de Commissie verleende bevoegdheden worden geharmoniseerd met artikel 290.

- 17) Om uniforme voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijn te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden verleend. Deze bevoegdheden moeten worden uitgeoefend overeenkomstig Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren.
- 18) Om Richtlijn 98/70/EG te kunnen aanpassen aan de technische en wetenschappelijke vooruitgang moet de bevoegdheid om handelingen vast te stellen overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie aan de Commissie worden gedelegeerd met betrekking tot [...] de toegestane analytische methoden in verband met de brandstofsspecificaties en de afwijking van de dampspanning die is toegestaan voor benzine waarin bio-ethanol is bijgemengd.
- 19) Om Richtlijn 2009/28/EG te kunnen aanpassen aan de technische en wetenschappelijke vooruitgang moet de bevoegdheid om handelingen vast te stellen overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie aan de Commissie worden gedelegeerd met betrekking tot **mogelijke aanvullingen op de lijst van de grondstoffen voor biobrandstoffen en brandstoffen waarvan de bijdrage tot het behalen van de in artikel 3, lid 4, bedoelde streefcijfers moet worden geacht tweemaal hun energie-inhoud te zijn.**
- 20) De Commissie moet evalueren in hoeverre de bij deze richtlijn ingevoerde en op de best beschikbare en meest recente wetenschappelijke gegevens gebaseerde maatregelen doeltreffend zijn bij het beperken van broeikasgasemissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik en bij het verder minimaliseren van deze effecten [...].
- 21) Voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijn is het van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden de nodige raadplegingen organiseert, ook op deskundigenniveau. De Commissie moet bij de voorbereiding en formulering van gedelegeerde handelingen zorgen voor een gelijktijdige, snelle en adequate toezending van de desbetreffende documenten aan het Europees Parlement en de Raad.
- 22) Overeenkomstig de gezamenlijke politieke verklaring van 28 september 2011 van de lidstaten en de Commissie over toelichtende stukken hebben de lidstaten zich ertoe verbonden om in gerechtvaardigde gevallen de kennisgeving van hun omzettingsmaatregelen vergezeld te doen gaan van één of meer stukken waarin het verband tussen de onderdelen van een richtlijn en de overeenkomstige delen van de nationale omzettingsteksten wordt toegelicht. Met betrekking tot deze richtlijn acht de wetgever de toezending van dergelijke stukken gerechtvaardigd.
- 23) Richtlijn 98/70/EG en Richtlijn 2009/28/EG moeten derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Richtlijn 98/70/EG

Richtlijn 98/70/EG wordt als volgt gewijzigd:

-1. Aan artikel 2 worden de volgende punten 10 tot en met 13 toegevoegd:

10. "zetmeelrijke gewassen": gewassen die hoofdzakelijk granen bevatten (ongeacht of enkel de granen dan wel de volledige plant zoals snijmais worden gebruikt), knollen en wortelgewassen (zoals aardappelen, aardperen, bataten, cassave en yamswortelen) en stengelknolgewassen (zoals taro en cocoyam);

11. "biobrandstoffen met een laag ILUC-risico": biobrandstoffen waarvan de grondstoffen: a) niet zijn opgenomen in bijlage V, deel A, of b) wèl zijn opgenomen in bijlage V, deel A, maar zijn geproduceerd in het kader van regelingen die de verplaatsing van productie voor andere doeleinden dan het maken van biobrandstoffen beperken, en zijn geproduceerd overeenkomstig de duurzaamheidscriteria van artikel 7 ter. Enkel de hoeveelheid grondstoffen die overeenstemt met de werkelijke beperking van de productieverplaatsing die dankzij de regeling wordt verwezenlijkt, kan in aanmerking worden genomen. Deze regelingen kunnen de vorm aannemen van individuele projecten op lokaal niveau, of van beleidsmaatregelen die van toepassing zijn op het gehele grondgebied, of een deel daarvan, van een lidstaat of een derde land. De verplaatsing van productie voor andere doeleinden dan het maken van biobrandstoffen kan worden beperkt indien de regeling leidt tot productiviteitsstijgingen binnen het betrokken gebied die hoger zijn dan wat zou zijn bereikt zonder deze productiviteitsbevorderende regelingen;

12. "verwerkingsresidu": een stof die niet het eindproduct (de eindproducten) vormt waarop een productieproces rechtstreeks is gericht. Het vormt geen hoofddoel van het productieproces en het proces is niet opzettelijk gewijzigd om het te produceren;

13. "van landbouw, aquacultuur, visserij of bosbouw afkomstige residuen": residuen die rechtstreeks door de landbouw, de visserij, de aquacultuur en de bosbouw worden geproduceerd, doch met uitsluiting van residuen van verwante industrietakken of verwerking."

1. Artikel 7 bis wordt als volgt gewijzigd:

(a) ¹ Lid 5 [...] wordt vervangen door:

"5. Om de uniforme toepassing van dit artikel te waarborgen, stelt de Commissie overeenkomstig de in artikel 11, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure uitvoeringshandelingen vast ter bepaling van:

(a) de methode voor de berekening van broeikasgasemissies gedurende de levenscyclus van andere brandstoffen dan biobrandstoffen en van energie;

(b) de methode aan de hand waarvan, vóór 1 januari 2011, de uitgangsnorm voor brandstof wordt bepaald op basis van de broeikasgasemissies gedurende de levenscyclus per eenheid energie van fossiele brandstoffen in 2010, voor de doeleinden van lid 2;

(c) voorschriften om een zo uniform mogelijke aanpak van de uitvoering van lid 4 door de lidstaten te waarborgen;

(d) de methode voor de berekening van de bijdrage van elektrische wegvoertuigen, die in overeenstemming moet zijn met artikel 3, lid 4, van Richtlijn 2009/28/EG."

(b) het volgende lid wordt [...] ingevoegd:

"6. Als onderdeel van de in lid 1 bedoelde rapportage, zien de lidstaten erop toe dat de brandstofleveranciers jaarlijks [...] aan de door de lidstaten aangewezen autoriteit verslag uitbrengen over de productietrajecten voor biobrandstoffen, de volumes biobrandstoffen die uit de in bijlage V, deel A, geclassificeerde grondstoffen worden verkregen, en de broeikasgasemissies gedurende de levenscyclus per eenheid van energie [...]. De lidstaten rapporteren over deze gegevens aan de Commissie."

¹ Juridisch-taalkundige correctie: de volgorde van de punten a) en b) is gewijzigd.

2. Artikel 7 ter wordt als volgt gewijzigd:

(a) lid 2 wordt vervangen door:

"2. Om voor de in lid 1 bedoelde doeleinden in aanmerking te komen, bedraagt de broeikasgasemissiereductie ten gevolge van het gebruik van biobrandstoffen minstens 60 % voor biobrandstoffen die worden geproduceerd in installaties die operationeel worden na 1 juli 2014. Een installatie is "operationeel" wanneer de fysieke productie van biobrandstoffen plaatsvindt.

In het geval van installaties die operationeel waren op of vóór 1 juli 2014, bedraagt, om voor de in lid 1 bedoelde doeleinden in aanmerking te komen, de broeikasgasemissiereductie ten gevolge van het gebruik van biobrandstoffen minstens 35 % tot en met 31 december 2017 en minstens 50 % vanaf 1 januari 2018.

De broeikasgasemissiereductie door het gebruik van biobrandstoffen wordt berekend overeenkomstig artikel 7 quinquies, lid 1."

(b) in lid 3 wordt de tweede alinea vervangen door:

"Om de uniforme toepassing van de eerste alinea, punt c), te waarborgen, stelt de Commissie uitvoeringshandelingen vast met betrekking tot de criteria en geografische grenzen om te bepalen welke graslanden onder die bepaling vallen. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 11, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure."

2a. Artikel 7 quater wordt als volgt gewijzigd:

(-a) de derde alinea van lid 3 wordt vervangen door:

"De Commissie stelt volgens de in artikel 11, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure uitvoeringshandelingen vast teneinde de lijst van in de eerste twee alinea's bedoelde passende en relevante informatie op te stellen. Zij ziet er met name op toe dat het verstrekken van die informatie geen buitensporige administratieve last met zich meebrengt voor de marktdeelnemers in het algemeen en voor kleine boerenbedrijven, en telersverenigingen en coöperaties in het bijzonder."

(a) aan lid 5 worden de volgende alinea's toegevoegd:

"Vrijwillige regelingen maken op gezette tijden en ten minste jaarlijks een lijst van hun voor onafhankelijke audits gebruikte certificeringsorganen bekend en vermelden daarbij voor elk certificeringsorgaan door welke entiteit of nationale overheidsinstantie het is erkend, en onder het toezicht van welke entiteit of nationale overheidsinstantie het staat.

Met name ten behoeve van fraudepreventie kan de Commissie, op basis van een risicoanalyse of van de in lid 6, tweede alinea, vermelde verslagen, de normen voor onafhankelijke auditing nader omschrijven en alle vrijwillige regelingen ertoe verplichten die normen toe te passen. Dat geschiedt door middel van uitvoeringshandelingen die worden vastgesteld volgens de artikel 11, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure. In die uitvoeringshandelingen wordt een termijn gesteld waarbinnen de vrijwillige regelingen die normen geïmplementeerd moeten hebben. De Commissie kan besluiten tot erkenning van vrijwillige regelingen, als bedoeld in lid 4, intrekken indien zij die normen niet binnen de gestelde termijn hebben geïmplementeerd."

(b) lid 6 wordt vervangen door:

"6. De uit hoofde van lid 4 genomen besluiten worden genomen volgens de in artikel 11, lid 3, vermelde onderzoeksprocedure. Dergelijke besluiten blijven hoogstens vijf jaar geldig.

De Commissie verlangt dat in het kader van zulke vrijwillige regelingen met betrekking waartoe een besluit uit hoofde van lid 4 is genomen, uiterlijk [één jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn], en vervolgens elk jaar uiterlijk op 30 april, bij haar een verslag wordt ingediend over elk van de onderstaande punten. In het algemeen hebben de verslagen betrekking op het voorafgaande kalenderjaar. Het eerste verslag van de vrijwillige regelingen heeft betrekking op ten minste zes maanden vanaf [de datum waarop deze richtlijn wordt vastgesteld]. De rapportagevereiste geldt uitsluitend voor vrijwillige regelingen die gedurende ten minste twaalf maanden hebben gewerkt. Uiterlijk [18 maanden na de inwerkingtreding van deze richtlijn] dient de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in waarin de aan de Commissie gerichte verslagen van de vrijwillige regelingen worden geanalyseerd en de werking van overeenkomsten of vrijwillige regelingen met betrekking tot welke een besluit uit hoofde van dit artikel is genomen, wordt geëvalueerd, en beste praktijken in kaart worden gebracht. Dit verslag is gebaseerd op de best beschikbare informatie, onder meer uit overleg met belanghebbenden, en is tevens gebaseerd op praktische ervaringen met de uitvoering van overeenkomsten of regelingen. In het verslag wordt in het algemeen het volgende onderzocht:

- de onafhankelijkheid, modaliteit en frequentie van de audits, zowel met betrekking tot hetgeen is vermeld in de documentatie van het systeem op het tijdstip dat de regeling door de Commissie werd goedgekeurd, als in vergelijking met de beste praktijken van de sector;
- de beschikbaarheid van, de ervaring met en de transparantie bij de toepassing van methoden voor het vaststellen en behandelen van gevallen van niet-naleving, met bijzondere aandacht voor situaties/beweringen van ernstig wangedrag door leden van de regeling;
- de transparantie, met name met betrekking tot de toegankelijkheid van de regeling, de beschikbaarheid van vertalingen in de toepasselijke talen van de landen en regio's van herkomst van de grondstoffen, de toegankelijkheid van een lijst van gecertificeerde exploitanten en de desbetreffende certificaten, en de toegankelijkheid van de auditverslagen;
- de betrokkenheid van belanghebbenden, met name wat betreft de raadpleging van inheemse en lokale gemeenschappen voorafgaand aan de besluitvorming tijdens de opstelling en evaluatie van de regeling en tijdens de audits, alsmede de respons op hun bijdragen;
- de robuustheid van de regeling als geheel, met name in het licht van de voorschriften betreffende de accreditatie, kwalificatie en onafhankelijkheid van auditoren en bevoegde instanties voor de regeling;
- een marktupdate van het systeem, de hoeveelheid gecertificeerde grondstoffen en biobrandstoffen, per land van herkomst en type, en aantal deelnemers;
- het gemak en de doeltreffendheid waarmee uitvoering wordt gegeven aan een regeling om na te gaan of is voldaan aan de duurzaamheidscriteria die bij de regeling aan de leden zijn opgelegd, waarbij die regeling is bedoeld als middel om frauduleuze activiteiten te voorkomen en in het bijzonder is gericht op detectie, behandeling en follow-up van vermoede fraude en andere onregelmatigheden, alsmede, in voorkomend geval, het aantal gedetecteerde gevallen van fraude of onregelmatigheden;

en in het bijzonder:

- opties betreffende te machtigen entiteiten voor het erkennen van en het uitoefenen van toezicht op certificeringsorganen;

- criteria voor de erkenning of accreditatie van certificeringsorganen;
- voorschriften inzake de wijze van uitoefening van toezicht op de certificeringsorganen.

Een lidstaat kan zijn nationale regeling aanmelden bij de Commissie, die voorrang zal geven aan de beoordeling van die regeling.

Overeenkomstig de in artikel 11, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure wordt er een beslissing inzake de conformiteit van een aldus ingediende nationale regeling met de voorwaarden van deze richtlijn aangenomen, teneinde de wederzijdse bilaterale en multilaterale erkenning van regelingen voor de controle van de naleving van de duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen te vergemakkelijken. Als het besluit positief is, kunnen overeenkomstig dit artikel ingestelde regelingen de wederzijdse erkenning van de regeling van die lidstaat niet weigeren."

(c) lid 8 wordt vervangen door:

"8. De Commissie gaat op verzoek van een lidstaat of op eigen initiatief na of artikel 7 ter is toegepast met betrekking tot een bron van biobrandstoffen en beslist, binnen zes maanden na ontvangst van een verzoek en overeenkomstig de in artikel 11, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure of de betrokken lidstaat de uit die bron verkregen biobrandstoffen in aanmerking mag nemen voor de toepassing van artikel 7 bis."

3. Artikel 7 quinquies wordt als volgt gewijzigd:

(a) de leden 3 tot en met 5 worden vervangen door:

"3. In de bij de Commissie in te dienen verslagen overeenkomstig artikel 7 quinquies, lid 2, in het geval van lidstaten, en in de daaraan gelijkwaardige **en door de betrokken instanties opgestelde verslagen in het geval van buiten de Unie gelegen territoria**, mogen de typische waarden voor de broeikasgasemissies ten gevolge van het verbouwen van landbouwgrondstoffen worden gebruikt."

4. De Commissie kan door middel van een overeenkomstig de in artikel 11, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld uitvoeringsbesluit besluiten dat de in lid 3 bedoelde verslagen nauwkeurige gegevens bevatten voor het doel van de meting van broeikasgasemissies gerelateerd aan de verbouwing van landbouwgewassen voor biobrandstoffen die typisch in die gebieden worden geproduceerd voor de doeleinden van artikel 7 ter, lid 2.

5. De Commissie brengt uiterlijk op 31 december 2012, en vervolgens om de twee jaar, verslag uit over de geraamde typische en standaardwaarden van bijlage IV, delen B en E, waarbij zij bijzondere aandacht besteedt aan de broeikasgasemissies van het vervoer en de verwerkende industrie.

Indien uit deze verslagen blijkt dat de geraamde typische en standaardwaarden van bijlage IV, delen B en E, zouden moeten worden aangepast op basis van de meest recente wetenschappelijke bevindingen, dient de Commissie in voorkomend geval een wetgevingsvoorstel in bij het Europees Parlement en de Raad.

(b) lid 6 wordt geschrapt.

(c) in lid 7 worden de eerste, de tweede en de derde alinea vervangen door:

"7. De Commissie toetst regelmatig bijlage IV, met het oog op de toevoeging van waarden voor nieuwe productietrajecten voor biobrandstoffen voor dezelfde of andere grondstoffen, indien daar aanleiding toe bestaat. Tijdens die toetsing wordt tevens de wijziging van de in deel C vastgestelde methode in overweging genomen, in het bijzonder met betrekking tot:

- de wijze waarop afvalstoffen en residuen in aanmerking worden genomen;**
- de wijze waarop bijproducten in aanmerking worden genomen;**
- de wijze waarop warmtekrachtkoppeling in aanmerking wordt genomen; en**
- de status die aan residuen van landbouwproducten als nevenproduct wordt gegeven.**

De standaardwaarden voor biodiesel uit plantaardige of dierlijke afvalolie worden zo spoedig mogelijk opnieuw bezien. Indien uit de toetsing door de Commissie blijkt dat bijlage IV moet worden aangevuld, is de Commissie bevoegd om overeenkomstig artikel 10 bis gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde in de delen A, B, D en E van bijlage IV geraamde typische en standaardwaarden toe te voegen, doch niet te verwijderen of te wijzigen, voor productietrajecten voor biobrandstoffen waarvoor nog geen specifieke waarden in die bijlage zijn opgenomen."

(d) lid 8 wordt vervangen door:

"8. Voor zover de uniforme toepassing van bijlage IV, deel C, punt 9, dit vereist, kan de Commissie uitvoeringshandelingen vaststellen ter bepaling van gedetailleerde technische specificaties en definities."

4. Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

(a) lid 1 wordt vervangen door:

"1. De lidstaten controleren of de voorschriften van de artikelen 3 en 4 voor benzine en dieselbrandstoffen worden nageleefd, uitgaande van de analytische methode waarnaar **respectievelijk in bijlage I en in bijlage II** wordt verwezen."

(b) lid 3 wordt vervangen door:

"3. De lidstaten dienen elk jaar uiterlijk op **31 augustus** een rapport in over de nationale gegevens inzake brandstofkwaliteit met betrekking tot het voorafgaande kalenderjaar. Voor de indiening van dit overzicht van de nationale brandstofkwaliteit stelt de Commissie een gemeenschappelijk model op door middel van een uitvoeringsbesluit dat wordt vastgesteld overeenkomstig de in artikel 11, lid 3, bedoelde **onderzoeksprocedure**. Het eerste rapport wordt uiterlijk op 30 juni 2002 ingediend. Vanaf 1 januari 2004 moeten dergelijke rapporten overeenkomen met het model dat wordt beschreven in de desbetreffende Europese norm. Voorts brengen de lidstaten verslag uit over de totale hoeveelheden benzine en diesel-brandstof die op hun grondgebied in de handel zijn gebracht en over de hoeveelheden in de handel gebrachte ongelode benzine en dieselbrandstof met een zwavelgehalte van ten hoogste 10 mg/kg. Bovendien brengen de lidstaten jaarlijks verslag uit over de beschikbaarheid op een evenwichtig gespreide geografische basis van benzine en dieselbrandstof met ten hoogste 10 mg/kg zwavel die op hun grondgebied in de handel worden gebracht."

5. In artikel 8 bis wordt **lid 3 vervangen door:**

"3. **In het licht van** de evaluatie aan de hand van de in lid 1 bedoelde testmethode, **kunnen het Europees Parlement en de Raad het in lid 2 gespecificeerde maximumgehalte MMT in brandstoffen herzien op basis van een wetgevingsvoorstel van de Commissie.**

5a) Aan artikel 9 wordt het volgende punt k) toegevoegd:

"k) de productietrajecten, de volumes en de de broeikasgasemissies gedurende de levenscyclus per eenheid energie, met inbegrip van de gemiddelde waarden van de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik en de bijbehorende spreidingsbreedte, die wordt afgeleid uit de gevoeligheidsanalyse op grond van bijlage V, van de in de Unie gebruikte biobrandstoffen. De Commissie maakt gegevens openbaar toegankelijk over de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik en de bijbehorende, uit de gevoeligheidsanalyse afgeleide spreidingsbreedte."

6. In artikel 10 wordt lid 1 vervangen door:

"1. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 10 bis gedelegeerde handelingen vast te stellen voor zover dit nodig is om de toegestane analysemethoden aan te passen met het oog op samenhang met een eventuele herziening van de in bijlage I of II bedoelde Europese normen. De Commissie is tevens bevoegd overeenkomstig artikel 10 bis gedelegeerde handelingen vast te stellen om de in bijlage III vermelde toegestane afwijkingen van de dampspanning in kPa voor het ethanolgehalte van benzine aan te passen binnen de in artikel 3, lid 4, eerste alinea, vastgestelde grenswaarde." Die gedelegeerde handelingen laten overeenkomstig artikel 3, lid 4, toegestane vrijstellingen onverlet.

7. Het volgende artikel 10 bis wordt ingevoegd:

"Artikel 10 bis

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

- 1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.**
- 2. De in artikel 7 quinquies, lid 7, en artikel 10, lid 1, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn.**

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 7 quinquies, lid 7, en artikel 10, lid 1, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.

5. Een overeenkomstig artikel 7 quinquies, lid 7, en artikel 10, lid 1, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd."

8. Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

"Artikel 11

Comitéprocedure

1. Behoudens de in lid 2 bedoelde gevallen, wordt de Commissie bijgestaan door het Comité voor de brandstofkwaliteit. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

2. Voor aangelegenheden die verband houden met de duurzaamheid van biobrandstoffen overeenkomstig de artikelen 7 ter, 7 quater en 7 quinquies, wordt de Commissie bijgestaan door het bij artikel 25, lid 2, van Richtlijn 2009/28/EG ingestelde Comité voor de duurzaamheid van biobrandstoffen en vloeibare biomassa. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

3. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Indien door het comité geen advies wordt uitgebracht, stelt de Commissie de ontwerpuitvoeringshandeling niet vast en is artikel 5, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) Nr. 182/2011 van toepassing."

9. **Bijlage IV wordt gewijzigd en bijlage V wordt toegevoegd overeenkomstig bijlage I bij deze richtlijn.**

"Artikel 2

Wijziging van Richtlijn 2009/28/EG

Richtlijn 2009/28/EG wordt als volgt gewijzigd:

1. **In artikel 2 worden aan de tweede alinea de volgende punten toegevoegd:**

"p) "afvalstof": een stof als gedefinieerd in artikel 3, punt 1, van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen¹. Stoffen die doelbewust zijn gewijzigd of besmet om aan die definitie te voldoen, vallen niet binnen die categorie;

q) "zetmeelrijke gewassen": gewassen die hoofdzakelijk granen bevatten (ongeacht of enkel de granen dan wel de volledige plant zoals snijmais worden gebruikt), knollen en wortelgewassen (zoals aardappelen, aardperen, bataten, cassave en yamswortelen) en stengelknolgewassen (zoals taro en cocoyam);

r) "non-food cellulosemateriaal: materiaal bevattende residuen van voedsel- en voedergewassen (zoals stro, stelen en bladeren, vliezen en doppen), grasachtige energiegewassen met een laag zetmeelgehalte (zoals switchgrass, miscanthus, pijlriet), industriële residuen (ook uit voedsel- en voedergewassen nadat plantaardige oliën, suikers, zetmeel en eiwitten zijn geëxtraheerd) en materiaal uit bioafval. Deze grondstoffen bestaan voornamelijk uit cellulose en hemicellulose, en hebben een lager ligninegehalte dan lignocellulosisch materiaal;

¹ PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3.

- s) **"lignocellulosisch materiaal: materiaal bestaande uit lignine, cellulose en hemicellulose, zoals biomassa afkomstig van bossen, houtachtige energiegewassen en residuen en afvalstoffen van de houtsector; rechtstreeks door landbouw, visserij, aquacultuur en bosbouw geproduceerde residuen,**
- t) **"verwerkingsresidu": een stof die niet het eindproduct (de eindproducten) vormt waarop een productieproces rechtstreeks is gericht. Het vormt geen hoofddoel van het productieproces en het proces is niet opzettelijk gewijzigd om het te produceren;**
- u) **"van landbouw, aquacultuur, visserij of bosbouw afkomstige residuen": residuen die rechtstreeks door de landbouw, de visserij, de aquacultuur en de bosbouw worden geproduceerd, doch met uitsluiting van residuen van verwante bedrijfstakken of verwerking."**
- v) **"biobrandstoffen en vloeibare biomassa met een laag ILUC-risico":**
biobrandstoffen en vloeibare biomassa waarvan de grondstoffen: a) niet zijn opgenomen in bijlage VIII, deel A, of b) wel zijn opgenomen in bijlage VIII, deel A, maar zijn geproduceerd in het kader van regelingen die de verplaatsing van productie voor andere doeleinden dan het maken van biobrandstoffen en vloeibare biomassa beperken, en zijn geproduceerd overeenkomstig de duurzaamheidscriteria van artikel 17. Enkel de hoeveelheid grondstoffen die overeenstemt met de werkelijke beperking van de productieverplaatsing die dankzij de regeling wordt verwezenlijkt, kan in aanmerking worden genomen. Deze regelingen kunnen de vorm aannemen van individuele projecten op lokaal niveau, of van beleidsmaatregelen die van toepassing zijn op het gehele grondgebied, of een deel daarvan, van een lidstaat of een derde land. De verplaatsing van productie voor andere doeleinden dan het maken van biobrandstoffen en vloeibare biomassa kan worden beperkt indien de regeling leidt tot productiviteitsstijgingen binnen het betrokken gebied die hoger zijn dan wat zou zijn bereikt zonder deze productiviteitsbevorderende regelingen."

2. Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

- (a) de titel wordt vervangen door:

"Bindende nationale streefcijfers en maatregelen voor het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen".

(b) aan lid 1 wordt de volgende [...] alinea toegevoegd:

"In het kader van het behalen van het in de eerste alinea bedoelde streefcijfer mag de gezamenlijke maximumbijdrage van biobrandstoffen en vloeibare biomassa geproduceerd uit granen en andere zetmeelrijke gewassen, suikers en oliegewassen niet hoger zijn dan de energiehoeveelheid die overeenstemt met de maximumbijdrage als bepaald in artikel 3, lid 4, onder d)."

(c) in lid 4 wordt de tweede alinea als volgt gewijzigd:

(-i) punt a) wordt als volgt gewijzigd:

"(a)voor het berekenen van de noemer, zijnde het totale energieverbruik voor vervoer voor de toepassing van de eerste alinea, wordt alleen rekening gehouden met benzine, diesel, in het vervoer over de weg of per spoor verbruikte biobrandstoffen, en elektriciteit, met inbegrip van de elektriciteit die wordt gebruikt voor de productie van hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong;

(i) in punt b) wordt de volgende zin toegevoegd:

"Dit punt laat het bepaalde in artikel 17, lid 1, onder a) en artikel 3, lid 4, onder d), onverlet;"

(ii) punt c) wordt vervangen door:

"voor het berekenen van de bijdrage van uit hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit die wordt gebruikt in alle soorten elektrische voertuigen alsmede voor de productie van hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong, voor de toepassing van de punten a) en b), mogen de lidstaten kiezen voor het gemiddelde aandeel van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen in de Unie of het aandeel van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in hun eigen land, gemeten twee jaar vóór het jaar in kwestie. Voor het berekenen van de elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen die verbruikt wordt door geëlektrificeerd spoorvervoer, wordt dit verbruik geacht 2,5 keer de energie-inhoud te zijn van de input van de elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen. Voor het berekenen van de elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen die wordt verbruikt door elektrische wegvoertuigen in punt b), wordt dit verbruik geacht vijf keer de energie-inhoud te zijn van de input van de elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen."

(iii) het volgende punt [...] wordt toegevoegd:

(d) voor het berekenen van biobrandstoffen in de teller bedraagt het aandeel van energie uit biobrandstoffen geproduceerd uit granen en andere zetmeelrijke gewassen, suikers en oliegewassen niet meer dan 7 % [...] van het eindenergieverbruik in de vervoersector in 2020.

(iv) de volgende punten [...] worden toegevoegd:

"(e) Elke lidstaat kan in het kader van het in de eerste alinea gestelde streefcijfer een nationaal substreefcijfer vaststellen dat moet worden gehaald met biobrandstoffen geproduceerd uit grondstoffen en andere brandstoffen als vermeld in bijlage IX, deel A;

"(f) Biobrandstoffen, geproduceerd uit in [...] bijlage IX genoemde grondstoffen, worden geacht twee keer hun energie-inhoud te zijn.

[...]

(d) in lid 4 wordt de derde alinea als volgt gewijzigd:

De Commissie dient, indien passend, uiterlijk op 31 december 2017 een voorstel in op grond waarvan, onder bepaalde voorwaarden, voor alle soorten elektrische voertuigen en voor de productie van hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong het volledige aandeel elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in aanmerking mag worden genomen."

(e) in lid 4 wordt de volgende alinea toegevoegd:

"Voor het behalen van de in de leden 1, 2 en 4 gestelde streefcijfers wordt de bijdrage van biobrandstoffen geproduceerd uit in bijlage IX, deel A, vermelde grondstoffen geacht tweemaal hun energie-inhoud te zijn."

(f) het volgende nieuwe lid 5 wordt toegevoegd:

"5. Om het risico dat afzonderlijke leveringen in de EU meer dan eens worden geclaimd, tot een minimum te beperken, stellen de Commissie en de lidstaten alles in het werk om de samenwerking te versterken tussen de nationale systemen onderling en tussen de nationale systemen en de vrijwillige systemen die zijn ingevoerd overeenkomstig artikel 18, waarbij in voorkomend ook gegevens worden uitgewisseld. Om te voorkomen dat materialen opzettelijk worden gewijzigd of verwijderd opdat zij onder bijlage IX komen te vallen, stimuleren de lidstaten de ontwikkeling en het gebruik van systemen aan de hand waarvan grondstoffen en de ermee geproduceerde biobrandstoffen in de gehele waardeketen kunnen worden getraceerd en opgespoord. De lidstaten zorgen ervoor dat er bij de vaststelling van fraude gepaste maatregelen worden getroffen. De lidstaten rapporteren uiterlijk op 31 december 2017, en vervolgens om de twee jaar, over de maatregelen die zij hebben genomen, indien zij geen gelijkwaardige informatie hebben verstrekt over de betrouwbaarheid en de bescherming tegen fraude in hun overeenkomstig artikel 22, lid 1, onder d) op te stellen verslagen over de voortgang met de bevordering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen.

De Commissie is bevoegd gedelegeerde handelingen overeenkomstig artikel 25 ter vast te stellen om de lijst van grondstoffen in bijlage IX, deel A, te wijzigen met het oog op het toevoegen, maar niet schrappen, van grondstoffen. De Commissie stelt een afzonderlijke gedelegeerde handeling vast met betrekking tot elke grondstof die aan de lijst van bijlage IX, deel A, moet worden toegevoegd. Elke gedelegeerde handeling is gebaseerd op een analyse van de meest recente wetenschappelijke en technische vooruitgang, met inachtneming van de beginselen van de afvalhiërarchie, waaruit kan worden opgemaakt dat de betrokken grondstof niet leidt tot extra landgebruik, geen significant verstorend effect heeft op markten voor (bij)producten, afvalstoffen of residuen, aanzienlijke broeikasgasreducties oplevert in vergelijking met fossiele brandstoffen, en geen negatieve gevolgen voor het milieu en de biodiversiteit dreigt te veroorzaken."

3. In artikel 5 wordt lid 5 geschrapt.

[...]

4. [...] Artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

(a) lid 1 wordt vervangen door:

"1. De lidstaten kunnen afspraken maken over en regelingen treffen voor de statistische overdracht van een gespecificeerde hoeveelheid energie uit hernieuwbare bronnen van de ene naar de andere lidstaat. De overgedragen hoeveelheid:

- (a) **wordt afgetrokken van de hoeveelheid energie uit hernieuwbare bronnen die in aanmerking wordt genomen wanneer wordt nagegaan of de lidstaat die de overdracht uitvoert, voldoet aan de eisen van artikel 3, leden 1, 2 en 4; en**
- (b) **wordt opgeteld bij de hoeveelheid energie uit hernieuwbare bronnen die in aanmerking wordt genomen wanneer wordt nagegaan of de lidstaat die de overdracht aanvaardt, voldoet aan de eisen van artikel 3, leden 1, 2 en 4."**

(b) lid 2 wordt vervangen door:

"2. De in lid 1 bedoelde regelingen met betrekking tot artikel 3, leden 1, 2 en 4, kunnen één of meer jaar duren. Zij worden binnen drie maanden na afloop van ieder jaar waarin zij van kracht waren, gemeld aan de Commissie. De aan de Commissie verstrekte informatie omvat de hoeveelheid en de prijs van de energie in kwestie."

5. Artikel 17 wordt als volgt gewijzigd:

(a) lid 2 wordt vervangen door:

"2. De broeikasgasemissiereductie ten gevolge van het gebruik van biobrandstoffen en vloeibare biomassa, die voor de in lid 1 bedoelde doeleinden in aanmerking wordt genomen, bedraagt minstens 60 % voor biobrandstoffen en vloeibare biomassa die worden geproduceerd in installaties die operationeel worden na 1 juli 2014. Een installatie is "operationeel" wanneer de fysieke productie van biobrandstoffen plaatsvindt.

In het geval van installaties die operationeel waren op of vóór 1 juli 2014, bedraagt om voor de in lid 1 bedoelde doeleinden in aanmerking te komen, de broeikasgasemissiereductie ten gevolge van het gebruik van biobrandstoffen en vloeibare biomassa minstens 35% tot en met 31 december 2017 en minstens 50% vanaf 1 januari 2018.

De broeikasgasemissiereductie door het gebruik van biobrandstoffen en vloeibare biomassa wordt berekend overeenkomstig artikel 19, lid 1."

(b) in lid 3 wordt de tweede alinea vervangen door:

"Om de uniforme toepassing van de eerste alinea, punt c), te waarborgen, stelt de Commissie uitvoeringshandelingen vast met betrekking tot de criteria en geografische grenzen om te bepalen welke graslanden onder die bepaling vallen. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 25, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure."

6. [...] Artikel 18 [...] wordt als volgt gewijzigd:

(-a) de derde alinea van lid 3 wordt vervangen door:

"De Commissie stelt volgens de in artikel 25, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure de lijst van in de eerste twee alinea's bedoelde passende en relevante informatie vast. Zij ziet er met name op toe dat het verstrekken van die informatie geen buitensporige administratieve last met zich meebrengt voor de marktdeelnemers in het algemeen en voor kleine boerenbedrijven, en telersverenigingen en coöperaties in het bijzonder."

(a) in lid 4 wordt de tweede alinea vervangen door:

"De Commissie kan besluiten dat vrijwillige nationale of internationale systemen waarbij normen worden bepaald voor de productie van biomassaproducten, accurate gegevens bevatten met het oog op de toepassing van artikel 17, lid 2, **en/of** aantonen dat leveringen van biobrandstoffen of vloeibare biomassa voldoen aan de duurzaamheidscriteria van artikel 17, leden 3 tot en met 5, **en/of dat geen materialen doelbewust zijn gewijzigd of verwijderd opdat de levering of een deel ervan onder bijlage IX komt te vallen.** De Commissie kan besluiten dat deze systemen accurate gegevens bevatten over de maatregelen die zijn genomen voor de instandhouding van gebieden die in kritieke situaties dienst doen als basisecosysteem (bijvoorbeeld als het gaat om bescherming van stroomgebieden of erosiebestrijding), voor de bescherming van bodem, water en lucht, het herstel van aangetast land, het vermijden van overmatig watergebruik in gebieden waar water schaars is, en over de in artikel 17, lid 7, tweede alinea, bedoelde elementen. Voor de toepassing van artikel 17, lid 3, onder b), ii), kan de Commissie tevens gebieden voor de bescherming van zeldzame, kwetsbare of bedreigde ecosystemen of soorten erkennen die bij internationale overeenkomsten zijn erkend of die zijn opgenomen in lijsten van intergouvernementele organisaties of de International Union for the Conservation of Nature."

(b) aan lid 5 worden de volgende alinea's toegevoegd:

"Vrijwillige regelingen maken op gezette tijden en ten minste jaarlijks een lijst van hun voor onafhankelijke audits gebruikte certificeringsorganen bekend en vermelden daarbij voor elk certificeringsorgaan door welke entiteit of nationale overheidsinstantie het is erkend, en onder het toezicht van welke entiteit of nationale overheidsinstantie het staat.

Met name ten behoeve van fraudepreventie kan de Commissie, op basis van een risicoanalyse of van de in lid 6, tweede alinea, vermelde verslagen, de normen voor onafhankelijke auditing nader omschrijven en alle vrijwillige regelingen ertoe verplichten die normen toe te passen. Dat geschiedt door middel van uitvoeringshandelingen die worden vastgesteld volgens de artikel 25, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure. In die uitvoeringshandelingen wordt een termijn gesteld waarbinnen de vrijwillige regelingen die normen geïmplementeerd moeten hebben. De Commissie kan besluiten tot erkenning van vrijwillige regelingen, als bedoeld in lid 4, intrekken indien zij die normen niet binnen de gestelde termijn hebben geïmplementeerd."

(c) lid 6 wordt vervangen door:

"6. De uit hoofde van lid 4 genomen besluiten worden genomen volgens de in artikel 25, lid 3, vermelde onderzoeksprocedure. Dergelijke besluiten blijven hoogstens vijf jaar geldig.

De Commissie verlangt dat in het kader van zulke vrijwillige regelingen met betrekking waartoe een besluit uit hoofde van lid 4 is genomen, uiterlijk [één jaar na de inwerking-treding van deze richtlijn], en vervolgens elk jaar uiterlijk op 30 april, bij haar een verslag wordt ingediend over elk van de onderstaande punten. In het algemeen hebben de verslagen betrekking op het voorafgaande kalenderjaar. Het eerste verslag van de vrijwillige regelingen heeft betrekking op ten minste zes maanden vanaf [de datum waarop deze richtlijn wordt vastgesteld]. De rapportagevereiste geldt uitsluitend voor vrijwillige regelingen die gedurende ten minste twaalf maanden hebben gewerkt. Uiterlijk [18 maanden na de inwerkingtreding van deze richtlijn] en daarna in het kader van haar verslagen overeenkomstig artikel 23, lid 3, dient de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in waarin de aan de Commissie gerichte verslagen van de vrijwillige systemen worden geanalyseerd en de werking van overeenkomsten of vrijwillige systemen met betrekking tot welke een besluit uit hoofde van dit artikel is genomen, wordt geëvalueerd, en beste praktijken in kaart worden gebracht. Dit verslag is gebaseerd op de best beschikbare informatie, onder meer uit overleg met belanghebbenden, en is tevens gebaseerd op praktische ervaringen met de uitvoering van overeenkomsten of systemen. In het verslag wordt in het algemeen het volgende onderzocht:

- de onafhankelijkheid, modaliteit en frequentie van de audits, zowel met betrekking tot hetgeen is vermeld in de documentatie van het systeem op het tijdstip dat het systeem door de Commissie werd goedgekeurd, als in vergelijking met de beste praktijken van de sector;**
- de beschikbaarheid van, de ervaring met en de transparantie bij de toepassing van methoden voor het vaststellen en behandelen van gevallen van niet-naleving, met bijzondere aandacht voor situaties/beweringen van ernstig wangedrag door leden van de regeling;**

- de transparantie, met name met betrekking tot de toegankelijkheid van het systeem, de beschikbaarheid van vertalingen in de toepasselijke talen van de landen en regio's van herkomst van de grondstoffen, de toegankelijkheid van een lijst van gecertificeerde exploitanten en de desbetreffende certificaten, en de toegankelijkheid van de auditverslagen;
- de betrokkenheid van belanghebbenden, met name wat betreft de raadpleging van inheemse en lokale gemeenschappen voorafgaand aan de besluitvorming tijdens de opstelling en evaluatie van het systeem en tijdens de audits, alsmede de respons op hun bijdragen;
- de robuustheid van het systeem als geheel, met name in het licht van de voorschriften betreffende de accreditatie, kwalificatie en onafhankelijkheid van auditoren en bevoegde instanties voor het systeem;
- een marktupdate van het systeem, de hoeveelheid gecertificeerde grondstoffen en biobrandstoffen, per land van herkomst en type, en aantal deelnemers;
- het gemak en de doeltreffendheid waarmee uitvoering wordt gegeven aan een systeem om na te gaan of is voldaan aan de duurzaamheidscriteria die bij het systeem aan de leden zijn opgelegd, waarbij dit systeem is bedoeld als middel om frauduleuze activiteiten te voorkomen en in het bijzonder is gericht op detectie, behandeling en follow-up van vermoede fraude en andere onregelmatigheden, alsmede, in voorkomend geval, het aantal gedetecteerde gevallen van fraude of onregelmatigheden;

en in het bijzonder:

- opties betreffende te machtigen entiteiten voor het erkennen van en het uitoefenen van toezicht op certificeringsorganen;
- criteria voor de erkenning of accreditatie van certificeringsorganen;
- voorschriften inzake de wijze van uitoefening van toezicht op de certificeringsorganen.

De Commissie stelt de in het kader van de vrijwillige systemen opgestelde verslagen in geaggregeerde of, waar dienstig, volledige vorm beschikbaar op het in artikel 24 bedoelde transparantieplatform.

Een lidstaat kan zijn nationale systeem aanmelden bij de Commissie, die voorrang zal geven aan de beoordeling van dat systeem.

Overeenkomstig de in artikel 25, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure wordt er een beslissing inzake de conformiteit van een aldus ingediende nationale regeling met de voorwaarden van deze richtlijn aangenomen, teneinde de wederzijdse bilaterale en multilaterale erkenning van regelingen voor de controle van de naleving van de duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen en vloeibare biomassa te vergemakkelijken. Als het besluit positief is, kunnen overeenkomstig dit artikel ingestelde regelingen de wederzijdse erkenning van de regeling van die lidstaat niet weigeren."

(d) lid 8 wordt vervangen door:

"8. De Commissie gaat op verzoek van een lidstaat of op eigen initiatief na of artikel 7 ter is toegepast met betrekking tot een bron van biobrandstoffen en beslist, binnen zes maanden na ontvangst van een verzoek en overeenkomstig de in artikel 25, lid 3, bedoelde onderzoeksprocedure of de betrokken lidstaat de uit die bron verkregen biobrandstoffen in aanmerking mag nemen voor de toepassing van artikel 17, lid 1."

7. Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:

(a) de leden 3 en 4 worden vervangen door:

"3. In de bij de Commissie in te dienen verslagen overeenkomstig artikel 19, lid 2, in het geval van lidstaten, en in de daaraan gelijkwaardige verslagen in het geval van buiten de Unie gelegen territoria, mogen de typische broeikasgasemissies ten gevolge van het verbouwen van landbouwgrondstoffen worden gebruikt.

4. De Commissie kan door middel van een overeenkomstig de in artikel 25, lid 3, bedoelde **onderzoeksprocedure** vastgesteld uitvoeringsbesluit besluiten dat de in lid 3 bedoelde verslagen nauwkeurige gegevens bevatten voor het doel van de meting van broeikasgasemissies gerelateerd aan de verbouwing van landbouwgrondstoffen voor biobrandstoffen en vloeibare biomassa die typisch in die gebieden worden geproduceerd voor de doeleinden van artikel 17, lid 2. "

(b) Lid 5 wordt vervangen door:

"5. De Commissie brengt uiterlijk op 31 december 2012, en vervolgens om de twee jaar, verslag uit over de geraamde typische en standaardwaarden van bijlage IV, delen B en E, waarbij zij bijzondere aandacht besteedt aan de broeikasgasemissies van het vervoer en de verwerkende industrie.

Indien uit deze verslagen blijkt dat de geraamde typische en standaardwaarden van bijlage IV, delen B en E, zouden moeten worden aangepast op basis van de meest recente wetenschappelijke bevindingen, dient de Commissie in voorkomend geval een wetgevingsvoorstel in bij het Europees Parlement en de Raad.

(c) lid 6 wordt geschrapt.

(d) in lid 7 worden de eerste, de tweede en de derde alinea vervangen door:

"7. De Commissie toetst regelmatig bijlage IV, met het oog op de toevoeging van waarden voor nieuwe productietrajecten voor biobrandstoffen voor dezelfde of andere grondstoffen, indien daar aanleiding toe bestaat. Tijdens die toetsing wordt tevens de wijziging van de in deel C vastgestelde methode in overweging genomen, in het bijzonder met betrekking tot:

- **de wijze waarop afvalstoffen en residuen in aanmerking worden genomen;**
- **de wijze waarop bijproducten in aanmerking worden genomen;**
- **de wijze waarop warmtekrachtkoppeling in aanmerking wordt genomen; en**
- **de status die aan residuen van landbouwproducten als nevenproduct wordt gegeven.**

De standaardwaarden voor biodiesel uit plantaardige of dierlijke afvalolie worden zo spoedig mogelijk opnieuw bezien. Indien uit de toetsing door de Commissie blijkt dat bijlage V moet worden aangevuld, is de Commissie bevoegd om overeenkomstig artikel 25 ter gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde in de delen A, B, D en E van bijlage V geraamde typische en standaardwaarden toe te voegen, doch niet te verwijderen of te wijzigen, voor productietrajecten voor biobrandstoffen en vloeibare biomassa waarvoor nog geen specifieke waarden in die bijlage zijn opgenomen."

(e) lid 8 wordt vervangen door:

"8. Voor zover de uniforme toepassing van bijlage V, deel C, punt 9, dit vereist, kan de Commissie uitvoeringshandelingen vaststellen ter bepaling van gedetailleerde technische specificaties en definities."

8. Artikel 21 wordt geschrapt.

9. [...] Artikel 22 wordt als volgt gewijzigd:

(a) in lid 1 wordt punt i) vervangen door:

"i) de ontwikkeling en het aandeel van biobrandstoffen uit in bijlage X vermelde grondstoffen, met inbegrip van een beoordeling van grondstoffen waarin de aandacht vooral uitgaat naar de duurzaamheidsaspecten die verband houden met de impact van de vervanging van de productie van menselijke en dierlijke voedingsmiddelen door de productie van biobrandstoffen, rekening houdend met de beginselen van de afvalhiërarchie als vastgesteld in Richtlijn 2008/98/EG (afvalkaderrichtlijn), het beginsel biomassacascadering, het behoud van de nodige koolstofvoorraden in de bodem en de kwaliteit van de bodem en de ecosystemen;"

(b) Aan lid 1 wordt het volgende punt o) toegevoegd:

"o) de hoeveelheden biobrandstoffen en vloeibare biomassa in eenheden energie overeenkomstig de respectieve categorieën van de in bijlage VIII, deel A, vermelde gewassengroepen, die door die lidstaat in aanmerking worden genomen voor het behalen van de in artikel 3, leden 1 en 2, en lid 4, eerste alinea, vermelde streefcijfers."

[...]

[...]

9 bis. Artikel 23 wordt als volgt gewijzigd:

(a) lid 4 wordt als volgt gewijzigd:

"4. Bij de rapportage over de broeikasgasemissiereductie ten gevolge van het gebruik van biobrandstoffen en vloeibare biomassa maakt de Commissie gebruik van de door de lidstaten gemelde hoeveelheden overeenkomstig artikel 22, lid 1, punt o), met inbegrip van de gemiddelde waarden van de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik en de bijbehorende spreidingsbreedte, die wordt afgeleid uit de gevoeligheidsanalyse op grond van bijlage VIII. De Commissie maakt gegevens openbaar toegankelijk over de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik en de bijbehorende, uit de gevoeligheidsanalyse afgeleide spreidingsbreedte. Bovendien evalueert de Commissie of en hoe de ramingen voor directe emissiereductie zouden veranderen als de substitutiemethode zou worden gebruikt bij het in aanmerking nemen van bijproducten."

(b) in lid 5 worden de punten e) en f) vervangen door:

"e) de beschikbaarheid en duurzaamheid van biobrandstoffen uit in bijlage IX vermelde grondstoffen, met inbegrip van een beoordeling van de impact van de vervanging van de productie van menselijke en dierlijke voedingsmiddelen door de productie van biobrandstoffen, rekening houdend met de beginselen van de afvalhiërarchie als vastgesteld in Richtlijn 2008/98/EG (afvalkaderrichtlijn), het beginsel biomassacascadering, het behoud van de nodige koolstofvoorraden in de bodem en de kwaliteit van de bodem en de ecosystemen; of

f) de onzekerheidsmarge die is vastgesteld in de analyse die ten grondslag ligt aan de ramingen van emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik kan worden verkleind."

(c) in lid 8, eerste alinea, wordt punt b) vervangen door:

"b) ten aanzien van de in artikel 3, lid 4, genoemde streefcijfers, een toetsing van:

- i) de kostenefficiëntie van de maatregelen die moeten worden uitgevoerd om de streefcijfers te halen;
- ii) een beoordeling van de haalbaarheid van het verwezenlijken van de streefcijfers, met behoud van de duurzaamheid van de productie van biobrandstoffen in de Unie en derde landen en rekening houdend met de economische, maatschappelijke en milieugevolgen, waaronder indirecte effecten en gevolgen voor de biodiversiteit, en met de commerciële beschikbaarheid van biobrandstoffen van de tweede generatie;
- iii) het effect van de verwezenlijking van de streefcijfers op de beschikbaarheid van levensmiddelen tegen betaalbare prijzen;
- iv) de commerciële beschikbaarheid van elektrisch aangedreven voertuigen, hybride voertuigen en voertuigen op waterstof, en de gekozen methode om het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen verbruikt in de vervoersector te berekenen;
- v) de evaluatie van de specifieke marktomstandigheden, met name op markten waar brandstoffen voor vervoersdoeleinden meer dan de helft vertegenwoordigen van het eindverbruik van energie, en markten die volledig afhankelijk zijn van ingevoerde biobrandstoffen;"

10. Artikel 25 wordt vervangen door:

"Artikel 25

Comitéprocedure

1. 1. Behoudens de in lid 2 bedoelde gevallen, wordt de Commissie bijgestaan door het Comité voor hernieuwbare energiebronnen. Het comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Voor aangelegenheden aangaande de duurzaamheid van biobrandstof en vloeibare biomassa wordt de Commissie bijgestaan door het Comité voor de duurzaamheid van biobrandstof en vloeibare biomassa. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

3. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Indien door het comité geen advies wordt uitgebracht, stelt de Commissie de ontwerpuitvoeringshandeling niet vast en is artikel 5, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) Nr. 182/2011 van toepassing."

11. Het volgende artikel 25 ter wordt ingevoegd:

"Artikel 25 ter

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

- 1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.**
- 2. De in artikel 3, lid 5, en artikel 19, lid 7, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van [de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn].**
- 3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 3, lid 5, en in artikel 19, lid 7, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.**
- 4. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.**
- 5. Een overeenkomstig artikel 3, lid 5, en artikel 19, lid 7, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd."**

12. Bijlage V wordt gewijzigd en de bijlagen VIII en IX worden toegevoegd overeenkomstig bijlage II bij deze richtlijn.

Artikel 3

Evaluatie

1. **De Commissie dient uiterlijk op 31 december 2014 bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in, met een evaluatie van de beschikbaarheid in 2020 van de nodige hoeveelheden kostenefficiënte biobrandstoffen op de EU-markt die afkomstig zijn van grondstoffen waarvoor geen land wordt gebruikt en van gewassen die geen voedsel zijn, waarbij tevens wordt nagegaan of moet worden voorzien in aanvullende criteria om de duurzaamheid ervan te waarborgen, en met een evaluatie van de beste beschikbare wetenschappelijk gegevens over broeikasgasemissies gerelateerd aan indirecte veranderingen in het landgebruik ten gevolge van de productie van biobrandstoffen en vloeibare biomassa. Het verslag gaat in voorkomend geval vergezeld van voorstellen voor verdere maatregelen, rekening houdend met economische, maatschappelijke en ecologische overwegingen. In het verslag worden tevens criteria geformuleerd ter bepaling en certificering van biobrandstoffen en vloeibare biomassa met een laag ILUC-risico met het oog op de aanpassing van bijlage V bij Richtlijn 98/70/EG en bijlage VIII bij Richtlijn 2009/28/EG, indien passend.**
2. **Uiterlijk op 31 december 2017 dient de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in met een evaluatie, gebaseerd op de best beschikbare en meest recente wetenschappelijke gegevens, over de doeltreffendheid van de bij deze richtlijn ingevoerde maatregelen voor de beperking van de broeikasgasemissies gerelateerd aan indirecte veranderingen in het landgebruik ten gevolge van de productie van biobrandstoffen en vloeibare biomassa. Dit verslag bevat tevens de meest recente beschikbare informatie over de belangrijkste aannames die van invloed zijn op de resultaten van de modellering van broeikasgasemissies gerelateerd aan indirecte veranderingen in het landgebruik ten gevolge van de productie van biobrandstoffen en vloeibare biomassa, inclusief de gemeten trends in landbouwopbrengsten en productiviteit, de toewijzing van bijproducten en de waargenomen mondiale veranderingen in het landgebruik en ontbossingspercentages. Bij dit evaluatieproces worden de belanghebbenden betrokken. In dit verslag worden tevens de ontwikkelingen onderzocht op het gebied van certificeringsregelingen voor grondstoffen voor biobrandstoffen en vloeibare biomassa met een laag ILUC-risico, als vervat in bijlage V bij Richtlijn 98/70/EG en bijlage VIII bij Richtlijn 2009/28/EG, die met een laag ILUC-risico worden geproduceerd dankzij mitigatiemaatregelen op projectniveau, en de doeltreffendheid ervan.**

Wanneer passend gaat dit verslag vergezeld van een wetgevingsvoorstel, gebaseerd op de beste beschikbare wetenschappelijke kennis, ter invoering van geraamde emissiefactoren met betrekking tot indirecte veranderingen in het landgebruik in de passende duurzaamheidscriteria, alsook van een evaluatie van de doeltreffendheid van de stimuleringsmaatregelen voor de productie van biobrandstoffen met gebruikmaking van grondstoffen waarvoor geen land wordt gebruikt en geen gewassen worden gebruikt die voedsel zijn overeenkomstig artikel 3, lid 4, van Richtlijn 2009/28/EG. Als onderdeel van dit verslag gaat de Commissie, in het licht van de verslagen van de lidstaten overeenkomstig artikel 3, lid 5, van Richtlijn 2009/28/EG, na in hoeverre maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding van fraude doeltreffend zijn, en dient zij, in voorkomend geval, voorstellen in voor verdere maatregelen, daaronder begrepen aanvullende maatregelen die op het niveau van de Unie dienen te worden getroffen.

3. De Commissie dient in voorkomend geval, in het licht van de verslagen van de vrijwillige regelingen/systemen overeenkomstig artikel 7 quater, lid 6, van Richtlijn 98/70/EG en artikel 18, lid 6, van Richtlijn 2009/28/EG, bij het Europees Parlement en de Raad een voorstel in tot wijziging van de bepalingen van deze richtlijnen met betrekking tot de vrijwillige regelingen/systemen, teneinde beste praktijken te bevorderen.

Artikel 4

Omzetting

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om **uiterlijk [...]** [24 maanden na vaststelling] aan deze richtlijn te voldoen. Zij **stellen** de Commissie daarvan **onverwijld in kennis [...]**.

Wanneer de lidstaten die bepalingen vaststellen, wordt in de bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking daarvan naar deze richtlijn verwezen. **De regels voor deze verwijzing worden** door de lidstaten **vastgesteld [...]**.

2. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste **bepalingen** van intern recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 5

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Artikel 6

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

BIJLAGE I

De bijlagen bij Richtlijn 98/70/EG worden als volgt gewijzigd:

- 1) Bijlage IV, deel C, wordt als volgt gewijzigd:
 - a) punt 7 wordt vervangen door:

"7. Op jaarbasis berekende emissies uit wijzigingen van koolstofvoorraden door veranderingen in het landgebruik, e_l , worden berekend door de totale emissies gelijkmatig te verdelen over 20 jaar. Voor de berekening van deze emissies wordt de volgende regel toegepast:

$$e_l = (CS_R - CS_A) \times 3,664 \times 1/20 \times 1/P - e_B,^1$$

waarin:

e_l = op jaarbasis berekende broeikasgasemissies ten gevolge van wijzigingen van koolstofvoorraden door veranderingen in het landgebruik (gemeten als massa (gram) CO₂-equivalent per eenheid energie uit biobrandstoffen (megajoule)). **"Bouwland"**² en **"land voor vaste gewassen"**³ worden beschouwd als één landgebruik;

CS_R = de koolstofvoorraad per landeenheid van het referentielandgebruik (gemeten als massa (ton) koolstof per landeenheid, inclusief bodem en vegetatie). Het referentielandgebruik is het landgebruik op het laatste van de volgende twee tijdstippen: januari 2008 of 20 jaar vóór het verkrijgen van de grondstoffen;

CS_A = de koolstofvoorraad per landeenheid van het referentielandgebruik (gemeten als massa (ton) koolstof per landeenheid, inclusief bodem en vegetatie). Wanneer vorming van de koolstofvoorraad zich over een periode van meer dan één jaar uitstrekt, wordt de waarde voor CS_A de geraamde voorraad per landeenheid na 20 jaar of wanneer het gewas tot volle wasdom komt, als dat eerder is; [...]

¹ Het resultaat van de deling van het moleculaire gewicht van CO₂ (44,010 g/mol) door het moleculaire gewicht van koolstof (12,011 g/mol) is 3,664.

² Bouwland als gedefinieerd door het IPCC.

³ Vaste gewassen worden gedefinieerd als meerjarige gewassen waarvan de stam gewoonlijk niet jaarlijks wordt geoogst, zoals hakhout met een korte omlooptijd en oliepalm (zie PB C 160 van 19 juni 2010, blz. 2).

$P =$ de productiviteit van het gewas (gemeten als de biobrandstof[...]energie per landeenheid per jaar); **en**

$e_B =$ **bonus van 29 g CO_{2eq}/MJ biobrandstof [...] indien de biomassa afkomstig is van hersteld aangetast land, mits aan de in punt 8 gestelde voorwaarden is voldaan."**

b) [...]

- 2) De volgende bijlage V wordt toegevoegd:

"Bijlage V"

Deel A. Geraamde emissies van biobrandstoffen ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik(gCO_{2eq}/MJ)¹

Gewassengroep	Gemiddelde*	Uit de gevoeligheidsanalyse afgeleide inter-percentiele spreidingsbreedte**
Granen en andere zetmeelrijke gewassen	12	8 tot en met 16
Suikers	13	4 tot en met 17
Oliegewassen	55	33 tot en met 66

Deel B. Biobrandstoffen waarvan de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik geacht worden nul te zijn

Van biobrandstoffen die worden geproduceerd op basis van de volgende categorieën grondstoffen worden de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik geacht nul te zijn:

- 1) grondstoffen die niet zijn opgenomen in deel A van deze bijlage.

¹ De hier vermelde gemiddelde waarden vertegenwoordigen een gewogen gemiddelde van de afzonderlijk gemodelleerde gewaswaarden. De orde van grootte van de waarden in deze bijlage wordt beïnvloed door de reeks aannames (zoals behandeling van bijproducten, ontwikkelingen in de opbrengst, koolstofvoorraden, verplaatsing van andere grondstoffen, enz.) die worden gebruikt in de voor de raming ontwikkelde economische modellen. Hoewel het derhalve onmogelijk is de onzekerheidsmarge van dergelijke ramingen volledig te bepalen, is een gevoeligheidsanalyse, de zogenoemde Monte Carloanalyse, op de resultaten uitgevoerd op basis van de willekeurige variabiliteit van de belangrijkste parameters.

* De hier opgenomen gemiddelde waarden vertegenwoordigen een gewogen gemiddelde van de afzonderlijk gemodelleerde gewaswaarden.

** De hier opgenomen spreidingsbreedte weerspiegelt 90% van de resultaten waarvoor de uit de analyse resulterende 5e en 95e percentielwaarden zijn gebruikt. Het 5e percentiel duidt op een waarde beneden welke 5% van de waarnemingen werden aangetroffen (d.w.z. 5% van de totale gebruikte data vertoonden resultaten beneden 8, 4, en 33 gCO_{2eq}/MJ). Het 5e percentiel duidt op een waarde beneden welke 95% van de waarnemingen werden aangetroffen (d.w.z. 5% van de totale gebruikte data vertoonden resultaten beneden 16, 17, en 66 gCO_{2eq}/MJ).

- 2) grondstoffen waarvan de productie heeft geleid tot directe veranderingen in het landgebruik, d.w.z. een verandering van een van de volgende IPCC-categorieën van landgebruik: bosland, grasland, wetland, woongebieden of overig land, naar bouwland of land voor vaste gewassen¹. In een dergelijk geval moet een "emissiewaarde ten gevolge van directe verandering in het landgebruik (el)" worden berekend overeenkomstig bijlage IV, deel C, punt 7."

¹ Vaste gewassen worden gedefinieerd als meerjarige gewassen waarvan de stam gewoonlijk niet jaarlijks wordt geoogst, zoals hakhout met een korte omlooptijd en oliepalm (zie PB C 160 van 19 juni 2010, blz. 2).

BIJLAGE II

De bijlagen bij Richtlijn 2009/28/EG worden als volgt gewijzigd:

1) Bijlage V, deel C, wordt als volgt gewijzigd:

a) punt 7 wordt vervangen door:

"7. Op jaarbasis berekende emissies uit wijzigingen van koolstofvoorraden door veranderingen in het landgebruik, e_l , worden berekend door de totale emissies gelijkmatig te verdelen over 20 jaar. Voor de berekening van deze emissies wordt de volgende regel toegepast:

$$e_l = (CS_R - CS_A) \times 3,664 \times 1/20 \times 1/P - e_B,^1$$

waarin:

e_l = op jaarbasis berekende broeikasgasemissies ten gevolge van wijzigingen van koolstofvoorraden door veranderingen in het landgebruik (gemeten als massa (gram) CO₂-equivalent per eenheid energie uit biobrandstoffen **of vloeibare biomassa** (megajoule)). **"Bouwland"² en "land voor vaste gewassen"³ worden beschouwd als één landgebruik;**

CS_R = de koolstofvoorraad per landeenheid van het referentielandgebruik (gemeten als massa (ton) koolstof per landeenheid, inclusief bodem en vegetatie).

Het referentielandgebruik is het landgebruik op het laatste van de volgende twee tijdstippen: januari 2008 of 20 jaar vóór het verkrijgen van de grondstoffen;

CS_A = de koolstofvoorraad per landeenheid van het referentielandgebruik (gemeten als massa (ton) koolstof per landeenheid, inclusief bodem en vegetatie). Wanneer vorming van de koolstofvoorraad zich over een periode van meer dan één jaar uitstrekt, wordt de waarde voor CS_A de geraamde voorraad per landeenheid na 20 jaar of wanneer het gewas tot volle wasdom komt, als dat eerder is; [...]

¹ Het resultaat van de deling van het moleculaire gewicht van CO₂ (44,010 g/mol) door het moleculaire gewicht van koolstof (12,011 g/mol) is 3,664.

² Bouwland als gedefinieerd door het IPCC.

³ Vaste gewassen worden gedefinieerd als meerjarige gewassen waarvan de stam gewoonlijk niet jaarlijks wordt geoogst, zoals hakhout met een korte omlooptijd en oliepalm (zie PB C 160 van 19 juni 2010, blz. 2).

P = de productiviteit van het gewas (gemeten als de energie van de biobrandstof of de vloeibare biomassa per landeenheid per jaar); en

e_B = bonus van 29 gCO_{2eq}/MJ biobrandstof of vloeibare biomassa indien de biomassa afkomstig is van hersteld aangetast land, mits aan de in punt 8 gestelde voorwaarden is voldaan."

b) [...]

- 2) De volgende bijlage VIII wordt toegevoegd:

"Bijlage VIII

Deel A. Geraamde emissies van biobrandstoffen ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik(gCO_{2eq}/MJ)¹

Gewassengroep	Gemiddelde*	Uit de gevoeligheidsanalyse afgeleide interpercentiele spreidingsbreedte**
Granen en andere zetmeelrijke gewassen	12	8 tot en met 16
Suikers	13	4 tot en met 17
Oliegewassen	55	33 tot en met 66

Deel B. Biobrandstoffen en vloeibare biomassa waarvan de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik geacht worden nul te zijn

Van biobrandstoffen en vloeibare biomassa die worden geproduceerd uitgaande van de volgende categorieën grondstoffen worden de geraamde emissies ten gevolge van indirecte veranderingen in het landgebruik geacht nul te zijn:

- 1) grondstoffen die niet zijn opgenomen in deel A van deze bijlage.

¹ De hier vermelde gemiddelde waarden vertegenwoordigen een gewogen gemiddelde van de afzonderlijk gemodelleerde gewaswaarden. De orde van grootte van de waarden in deze bijlage wordt beïnvloed door de reeks aannames (zoals behandeling van bijproducten, ontwikkelingen in de opbrengst, koolstofvoorraden, verplaatsing van andere grondstoffen, enz.) die worden gebruikt in de voor de raming ontwikkelde economische modellen. Hoewel het derhalve onmogelijk is de onzekerheidsmarge van dergelijke ramingen volledig te bepalen, is een gevoeligheidsanalyse, de zogenoemde Monte Carloanalyse, op de resultaten uitgevoerd op basis van de willekeurige variabiliteit van de belangrijkste parameters.

* De hier opgenomen gemiddelde waarden vertegenwoordigen een gewogen gemiddelde van de afzonderlijk gemodelleerde gewaswaarden.

** De hier opgenomen spreidingsbreedte weerspiegelt 90% van de resultaten waarvoor de uit de analyse resulterende 5e en 95e percentielwaarden zijn gebruikt. Het 5e percentiel duidt op een waarde beneden welke 5% van de waarnemingen werden aangetroffen (d.w.z. 5% van de totale gebruikte data vertoonden resultaten beneden 8, 4, en 33 gCO_{2eq}/MJ). Het 5e percentiel duidt op een waarde beneden welke 95% van de waarnemingen werden aangetroffen (d.w.z. 5% van de totale gebruikte data vertoonden resultaten beneden 16, 17, en 66 gCO_{2eq}/MJ).

- 2) grondstoffen waarvan de productie heeft geleid tot directe veranderingen in het landgebruik, d.w.z. een verandering van een van de volgende IPCC-categorieën van landgebruik: bosland, grasland, wetland, woongebieden of overig land, naar bouwland of land voor vaste gewassen¹. In een dergelijk geval moet een "emissiewaarde ten gevolge van directe verandering in het landgebruik (el)" worden berekend overeenkomstig bijlage V, deel C, punt 7.

¹ Vaste gewassen worden gedefinieerd als meerjarige gewassen waarvan de stam gewoonlijk niet jaarlijks wordt geoogst, zoals hakhout met een korte omlooptijd en oliepalm (zie PB C 160 van 19 juni 2010, blz. 2).

- 3) De volgende bijlage IX wordt toegevoegd:

"Bijlage IX"

Deel A. Grondstoffen en brandstoffen waarvan de bijdrage tot het behalen van het (de) in artikel 3, lid 4, [...] genoemde streefcijfer(s) wordt geacht tweemaal hun energie-inhoud te zijn

- a) Algen **wanneer zij worden gekweekt op het land in vijvers of fotobioreactoren.**
- b) De biomassafractie van gemengd, niet-gescheiden ingezameld, huishoudelijk afval waarvoor de recyclingstreefcijfers gelden overeenkomstig artikel 11, lid 2, onder a), van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen.
- b bis) Bio-afval als gedefinieerd in artikel 3, punt 4, van Richtlijn 2008/98/EG van particuliere huishoudens, waarop gescheiden inzameling van toepassing is als gedefinieerd in artikel 3, punt 11, van die richtlijn.**
- c) De biomassafractie van industrieel afval **ongeschikt voor gebruik in de voeder- of voedselketen, met inbegrip van materiaal van de groot- en detailhandel, de agrovoedingsmiddelenindustrie en de visserij- en aquacultuursector, met uitzondering van de in deel B van deze bijlage vermelde grondstoffen.**
- d) Stro.
- e) Dierlijke mest en zuiveringsslib.
- f) Effluenten van palmoliefabrieken en palmtrossen.
- g) Talloliepek.
- h) Ruwe glycerine.
- i) Bagasse.
- j) Draf van druiven en droesem.
- k) Notendoppen.
- l) Vliezen.
- m) Kolfspillen **waaruit de maïskiemen zijn verwijderd.**
- n) **Biomassafractie van afvalstoffen en residuen uit de bosbouw en de houtsector, zoals schors, takken, precommercieel dunningshout, bladeren, naalden, boomkruinen, zaagsel, houtkrullen/spaanders, zwart residuloog, bruin residuloog, vezelslib, lignine en tallolie.**
- o) Ander non-food cellulosemateriaal als omschreven in artikel 2, tweede alinea, punt r).**
- p) Ander lignocellulosisch materiaal als omschreven in artikel 2, tweede alinea, punt s), met uitzondering van voor verzaging geschikte stammen of blokken en fineer.**
- q) Hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong.**

Deel B. Grondstoffen waarvan de bijdrage tot het behalen van het in artikel 3, lid 4, eerste alinea, genoemde streefcijfer wordt geacht tweemaal hun energie-inhoud te zijn

- a) Afgewerkte bak- en braadolie.
 - b) Dierlijke vetten, ingedeeld als categorie I en II overeenkomstig **Verordening (EG) nr. 1069/2009** tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten **en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten)**¹.
 - c) [...]
 - d) [...]
-

¹ PB L 300 van 14.11.2009, blz. 1.